

Adina Dragomirescu
Alexandru Nicolae

O TRĂSĂTURĂ SINTACTICĂ A ROMÂNII VECHI PĂSTRATĂ ÎN ISTROROMÂNĂ: INTERPOLAREA

1. INTRODUCERE

În acest articol, vom arăta că dislocarea formelor verbale compuse cu auxiliar și a cliticelor pronominale (interpolarea), un fenomen atestat atât în româna veche, cât și în istroromână, reprezintă un fapt de *continuitate* între româna veche și istroromână. Existența acestui fenomen în istroromână nu poate fi pusă exclusiv pe seama contactului lingvistic cu (sârbo-)croata. Conservarea acestei trăsături sintactice a românei vechi se explică, mai degrabă, printr-o *suprapunere parametrică* între istroromână și croată. După ce vom prezenta pe scurt datele esențiale din româna veche și din istroromână, vom compara interpolările din istroromână și din croată identificate în textele paralele din volumul AK, pentru a arăta că, deși fenomenul este atestat în ambele limbi, istroromâna nu copiază modelul croat, tiparele cu interpolare fiind diferite în cele două limbi.

2. INTERPOLAREA ÎN ROMÂNIA VECHI

Dislocarea formelor verbale compuse caracterizează fazele vechi ale limbilor romanice: italiana veche (Mensching 2012, Poletto 2006, 2014), spaniola veche (Company Company 2006: 298–299, Poole 2007, Sitaridou 2012, Mensching 2012), portugheza veche (Martins 2002), franceza veche (Buridant 2000: 375–378, Sitaridou 2012, Mensching 2012). Are atestări destul de bogate și în româna veche (Moldovanu 1977–1978, Gheție și Zgraon 1981, Dragomirescu 2013, 2015, Nicolae 2015, Zafiu 2016, Dragomirescu și Nicolae 2016). Posibilitatea interpolării în fazele mai vechi ale limbilor romanice, deci și ale românei, se explică prin mai mulți factori: conservarea unor urme ale sintaxei nonconfiguraționale (Ledgeway 2012), nivelul diferit de ridicare a verbului (Ledgeway și Lombardi 2005, Nicolae 2015), restricțiile diferite de ordonare a elementelor clitice (funcționarea legii Tobler-Mussafia – Nicolae și Niculescu 2016).

Româna veche permitea, așadar, în proporții variabile (între 0 și 14%, în textele din secolele al XVI-lea – al XVII-lea; vezi Dragomirescu 2013), dislocarea formelor verbale compuse cu auxiliar (1) și a cliticelor pronominale față de verbul-suport (2) prin diferiți constituenți.

- (1) a. *când au* [*ei*]_{subiect} *viiat* (PO.1582: 8)
 b. *când va* [*Domnedzeu*]_{subiect} *căuta pre voi* (PO.1582: 179)
 c. *ne va* [*pre noi*]_{complement direct} *asculta* (CCat.1560: 9^v–10^f)
 d. *Că-i veri* [*lui*]_{complement indirect} *da blagoslovenie* (PH.1500–10: 16^f)
 e. *cum au* [*Cristus*]_{subiect} [*noauă*]_{complement indirect} *dzis* (FT.1571–5: 1^v)
 f. *deaca nu va* [*omul*]_{subiect} [*pre ceastă lume*]_{adjunct} [*în viața sa*]_{adjunct} *purta grije pre ispășenia sufletului său* (CC¹.1567: 241^f)
- (2) a. *Nu iaste om pre pământu cela ce mă va chema să nu-l* [*eu*]_{subiect} *ascultu* (CS.1590–1602: 33^f)
 b. *așa fu a se* [*toți*]_{subiect} *mântui spre pământu* (CV.1563–83: 48^f)
 c. *și nu-șu* [*pre niminea*]_{complement direct} *prepunea elu* (CC².1581: 57)
 d. *ce se* [*voao*]_{complement indirect} *pare?* (CC¹.1567: 207^f)
 e. *să ne* [*pentru eale*]_{adjunct} *ispășim* (CCat.1560: 5^f)
 f. *ce se* [*pururea*]_{adjunct} *pomeneăște* (Prav.1581: 258^f)

3. INTERPOLAREA ÎN ISTROROMÂNĂ

Istroromâna este un dialect istoric al românei (adesea considerată o varietate romanică distinctă – vezi Maiden 2016), vorbit în câteva sate din Peninsula Istria (în condiții de bilingvism istroromân–croat, pentru majoritatea vorbitorilor), în Italia (bilingvism istroromâno–italian) și în alte părți ale lumii, de către comunități mici de imigranți (tot în condiții de bilingvism, mai ales istroromân–englez). Ca urmare a numărului mic de vorbitori, istroromâna este considerată un idiom aflat în pericol de dispariție (Coteanu 1957, Giusti și Zegrean 2015). Există mai multe ipoteze despre locul și momentul separării istroromânei de română. Cei mai mulți romaniști acceptă ideea că dialectele istorice sud-dunărene s-au desprins de română ca urmare a invaziei slave la sud de Dunăre, începând cu secolul al VI-lea (Vasiliu și Ionescu-Ruxăndoiu 1986: 12–13) sau ulterior, pentru istroromână separarea fiind mai târzie, adică în secolul al XIII-lea (vezi Maiden 2016 și bibliografia). Prin urmare, până în momentul separării, dacoromâna și istroromâna au avut o evoluție comună, ceea ce explică păstrarea în istroromână a unor trăsături morfosintactice vechi românești. Nu este vorba numai despre interpolare, ci și despre: inversiunea auxiliarelor (3a) și a cliticelor pronominale (3b), folosirea în variație a genitivului și a posesivului cu sau fără *al* (3c), poziția pronominală a genitivului și a posesivului (3d), lipsa dublării clitice și a construcției cu *pe* a complementului direct (3e, 4e), posibilitatea de a construi propoziții subordonate fără complementizatori și lipsa concordanței negative (3f), folosirea infinitivului în construcții factitive (3g), apariția infinitivului cu valoare finală (3h), repetarea propoziției *între* la toți membrii unei coordonări (vezi (23)) etc.

- (3) a. *Și ie șezut-a.* (TC: 7)
și el stat a
- b. *au ia mes întreba-l ce jele de cira* (TC: 134)
au ea mers întreba îl ce dorește la cină
- c. *dupa lui fil'e* (TC: 91) / *și a lui mul'ere* (TI: 81)
după (a) lui fiică și a lui nevastă
- d. *c-ăam cațat a voștra carta* (TC: 139)
c-am primit a voastră scrisoare
- e. *Laieț și mine cu voi* (TC: 77)
luați și (pe) mine cu voi
- f. *Ūai zis Ø neca lucru.* (TC: 54)
ai zis nimic lucrez
- g. *m-ăai facut munci* (TC: 36)
m-ai făcut (a) munci
- h. *Io meg muca, che mi-e fome* (TC: 148)
eu merg mânca că mi-e foame

S-a observat că sintaxa istroromânei este puternic influențată de contactul lingvistic; Kovačec (1984: 579) susține chiar că „[c]u excepția topicii pronomelui personal, fraze și texte întregi se pot traduce cuvânt cu cuvânt (sau mai exact, sintagmă cu sintagmă) din istroromână în croata čakaviană, și vice versa. Multe dintre diferențele sintactice între istroromână și celelalte dialecte românești sunt rezultatul influenței sintactice croate (și italiene)”. Multe dintre trăsăturile sintactice puse pe seama contactului lingvistic țin de topică, mai liberă decât în dacoromână (Kovačec 1971: 174, 1984: 551, 580, Sârbu 1998: 42). Existența interpolării în istroromână a fost observată de Sârbu (1998: 42) și de Zegrean (2012), aceasta din urmă menționând că fenomenul exista și în româna veche, fără a susține însă ipoteza continuității ori pe cea a inovației dialectale.

În corpusul pe care l-am analizat (TC, AK, AD), care cuprinde texte istroromâne înregistrate între 1930 și 2014, dislocarea este un fenomen extrem de frecvent. Ca și în româna veche, constituenții care pot interveni între auxiliar și verbul principal (4) sau între clitic și verbul-suport (5) sunt de diferite tipuri, așadar interpolarea nu este specializată.

- (4) a. *Ce ti-ăam [io]_{subiect} facut?* (TC: 8)¹
ce ți-am eu făcut
- b. *Când a [cesaru]_{subiect} dozneit* (TC: 23)
când a împăratul aflat
- c. *Când au [mul'era lu cesta ūom]_{subiect}*
când a muierea lui.GEN acest om
verit cu merinda (TC: 146)
venit cu mâncarea

¹ Pentru exemplele din istroromână, am păstrat grafia originală a fiecărei surse.

- d. *Și o zi iel' s-av [tofi]_{subiect} pus scupa ă'n se seliște (...)* (TC: 149)
 și o zi ei s-au tofi pus împreună în lor sat
- e. *che n-ă'ai [mire]_{complement direct} scutat* (TC: 7)
 (pentru) că n-ai (pe) mine ascultat
- f. *che va [mai mușate]_{nume predicativ} fi* (TC: 50)
 că vor mai frumoase fi
- g. *Cea n-a [nicad]_{adjunct} fost, ni nu va fi,*
 asta n-a niciodată fost nici nu va fi
ni n-ă'am [nicad]_{adjunct} [cea]_{complement direct} avzit
 nici n-am niciodată asta auzit
de betăr ũomir (TC: 7)
 de bătrâni oameni
- h. *morta s-a [lu Martin]_{complement indirect} rugat* (TC: 17)
 moartea s-a lui.DAT Martin rugat
- i. – *Cum ă'ai [sta nopte]_{adjunct} durmit?*
 cum ai astă noapte dormit
 – *Ŭam bire.* (TC: 57)
 am bine
- j. *Cănd ă'am [io]_{subiect} [cu cea bă'rse]_{adjunct}*
 câns am eu cu cea traistă
[la lui case]_{adjunct} verit (TC: 59)
 la (a) lui casă venit
- k. *n-a [svwoyni]_{adjunct} [pizza]_{complement direct} fa'kut* (AD, 2014)
 n-a în realitate pizza făcut
- l. *N-am [nikad]_{adjunct} mislit ke voy [ən 'Merika]_{adjunct}*
 n-am niciodată crezut că voi în America
av'zi čwa beseada (AD, 2014)
 auzi acest cuvânt
- (5) a. *Me [tu]_{subiect} conoști?* (TC: 8)
 mă tu cunoști
- b. *se nu me [nici ur]_{subiect} vede* (TC: 36)
 dacă nu mă niciunul vede
- c. *Cănd vire demareța se [mușat]_{adjunct} ă'nnescu* (TC: 140)
 când vine dimineța se frumos îmbracă
- d. *nu me [anche]_{adjunct} ăntreba* (TC: 37)
 nu mă încă întreba

4. STUDIU DE CORPUS. INTERPOLAREA ÎN ISTROROMÂNĂ ȘI ÎN CROATĂ

Pentru a verifica dacă interpolarea din istroromână poate fi pusă pe seama contactului cu croata am extras toate dislocările care apar în textele istroromâne din volumul AK și le-am comparat cu corespondentele lor din croată, din textele

paralele incluse în același volum. În textele istroromâne din AK, am identificat 94 de dislocări, dintre care 92 cu forme verbale compuse cu auxiliar și două cu clitice pronominale separate de verbul-suport. În 46 de exemple, structura sintactică a formelor dislocate și a constituenților intercalați în cele două limbi este aceeași, iar în 48 de exemple structurile din cele două limbi sunt diferite.

Sub (6)–(9), prezentăm câteva dintre contextele în care structurile cu dislocare sunt identice în istroromână și în croată. Aceste contexte ar putea confirma ipoteza că ordinea din istroromână este fidelă celei din croată.

- (6) a. *pac av brécu uřis* (irom., AK: 323)
și au câinele ucis
- b. *pa je psa ubio* (cr., AK: 325)
și fi.AUX câine ucis
'și au ucis câinele'
- (7) a. *jel'i av mul'érule case steptât* (irom., AK: 331)
ei au nevestele acasă așteptat
- b. *njij su žene kod kuće čekale* (cr., AK: 332)
ei fi.AUX neveste la casă așteptat
'și-au așteptat nevestele acasă'
- (8) a. *cúm av bóvu téško zdâhnit* (irom., AK: 356)
cum a boul greu oftat
- b. *kako je vol teško uzdahnuo* (cr., AK: 359)
cum fi.AUX bou greu oftat
'cum a oftat greu boul'
- (9) a. *ânča av antre čúda čúda ân betâru ģróf*
aici a înainte mulți mulți ani bătrânul conte
spravít o bâčva de zlâto (irom., AK: 355)
pus un butoi de aur
- b. *ovdie je prijé mnogo mnogo godina*
aici fi.AUX înainte mulți mulți ani
stari ģrof spremio bâčvu zlata (cr., AK: 359)
bătrânul conte pus butoi de aur
'aici a pus bătrânul conte în urmă cu mulți, mulți ani un butoi cu aur'

Însă există un număr la fel de mare de contexte în care structurilor cu dislocare din istroromână le corespund construcții diferite în croată.

(i) Constituenții intercalați sunt diferiți:

- (10) a. *jo-m úša pre jel' hitít* (irom., AK: 324)
eu=am ușa pe ei aruncat
- b. *ja sam na njih bacio vrata* (cr., AK: 325)
eu fi.AUX pe ei aruncat ușa
'eu am aruncat ușa peste ei'

- (11) a. *ke-l' va cu săbl'a căpu tal'ă* (irom., AK: 328)
că-i va cu sabia capul tăia
- b. *da ce joi sabljom odsjeći glavu* (cr., AK: 328)
că va îi cu.sabia tăia cap
'că îi va tăia capul cu sabia'
- (12) a. *onda jel' a âte zi mės ân sūd* (irom., AK: 337)
când ei au acea zi mers în sud
- b. *onda su oni sutradan išli na sud* (cr., AK: 339)
când fi.AUX ei a doua zi mers în sud
'când a doua zi au mers în sud'
- (13) a. *atunče av și așiri ântro âpa, ân mare dupa costânu*
atunci au și măgarii în apă în mare după castan
cazūt (irom., AK: 346)
căzut
- b. *tada su za kestenom u vodu, u more pali*
atunci fi.AUX pentru castan în apă în mare căzut
i magarci (cr., AK: 347)
și măgari
'atunci au căzut și măgarii după castan în apă, în mare'
- (14) a. *ce âv čúda ân la je fost* (irom., AK: 353)
care a mulți ani la el fost
- b. *što je mnogo godina bio kod njega* (cr., AK: 357)
care fi.AUX mulți ani fost la el
'care a fost mulți ani la el'

(ii) Conținutul intercalați sunt identici, dar diferă poziția cliticelor pronominale în complexul verbal (vezi și (11)):

- (15) a. *m-a p[r]este pițor trupit* (irom., AK: 324)
m-a peste picior lovit
- b. *su me po nozi udarila* (cr., AK: 325)
fi.AUX mă peste picior lovit
'm-a lovit peste picior'
- (16) a. *če se va do domareța rano do yodí* (irom., AK: 354)
ce se va de dimineață devreme întâmpla
- b. *što ce se ujtro rano dogoditi* (cr., AK: 358)
ce va se dimineață devreme întâmpla
'ce se va întâmpla de dimineață devreme'

(iii) În istroromână apare o dislocare, iar în croată auxiliarul și verbul principal sunt adiacente:

- (17) a. *cân a fâre ieșit* (irom., AK: 323)
când a afară ieșit
- b. *kada su izașle van* (cr., AK: 324)
când fi.AUX ieșit afară
'când a ieșit afară'
- (18) a. *e je cân a malvasije pocușit* (irom., AK: 338)
și el când a vin.de.Malvasia gustat
- b. *a on kada je okusio malvaziju* (cr., AK: 341)
și el când fi.AUX gustat vin.de.Malvasia
'și el când a gustat vin de Malvasia'
- (19) a. *și când a aș casa verit* (irom., AK: 356)
și când a în casă venit
- b. *i kada je došno u kuću* (cr., AK: 360)
și când fi.AUX venit în casă
'și când a venit în casă'

(iv) În istroromână se folosește o formă analitică cu dislocare, iar în croată, o formă verbală sintetică. În (22) se observă că, deși în croată apare o formă verbală sintetică, deci nu se poate vorbi de o dislocare a auxiliarului, există totuși o interpolare, între cliticul reflexiv și verbul-suport.

- (20) a. *cum mi-ai tu zis* (irom., AK: 324)
cum mi-ai tu zis
- b. *što mi ti rekla* (cr., AK: 325)
cum mi tu ai zis
'cum mi-ai zis tu'
- (21) a. *ke je s-a vet' opit* (irom., AK: 338)
că el s-a deja îmbătat
- b. *da se on već opio* (cr., AK: 341)
că se el deja a.îmbătat
'că el s-a îmbătat deja'
- (22) a. *cân s-a pó de úra cocút* (irom., AK: 351)
când s-a jumătate de oră copt
- b. *kada se pola sata pekao* (cr., AK: 352)
când se jumătate oră a.copt
'când s-a copt o jumătate de oră'

(v) În istroromână apare o interpolare, iar în croată o inversiune, cu auxiliarul urmând verbul principal:

- (23) a. *ali miru antre ómu și-ntre mul'âre*
dar pace între bărbat și=între femeie
av drăcu vlăt (irom., AK: 356)
au drac luat

- b. *ali mir* *između muža i (između) žene*
dar pace între bărbat și între femeie
odnio je *vrag* (cr., AK: 360)
luat fi.AUX drac
‘dar pacea dintre bărbat și femeie a luat-o dracul’

(vi) În istroromână cliticul pronominal nu este adiacent verbului, pe când în croată este adiacent:

- (24) a. *nú-ť cosítele* *pletí* (irom., AK: 327)
nu-ți cozile împleti
b. *nemoj sebi* *plesti pletenice* (cr., AK: 328)
nu îți împleti cozi
‘Nu-ți împleti cozile’

Analiza noastră urmează o metodologie asemănătoare cu cea a lui Moldovanu (1969), care, comparând structurile discontinue din opera lui Cantemir cu texte paralele străine, latinești și grecești (ale lui Cantemir sau ale altor autori care i-au servit ca sursă), ajunge la concluzia că relația dintre dislocările de acest fel din textele românești și din cele străine nu se explică printr-o traducere mecanică, ci reprezintă fenomene care aparțin gramaticii autorului. Analiza noastră conduce la același rezultat.

5. CONCLUZII

Analiza comparativă a interpolării în româna veche, în istroromână și în croată a arătat că în istroromână interpolarea este un fenomen sintactic păstrat din româna veche, alături de alte fenomene arhaice, conservate mai bine în acest dialect ca urmare a lipsei contactului direct cu dacoromâna după separarea dialectală. Interpolarea din istroromână nu este rezultatul direct al contactului lingvistic cu croata, însă este probabil că prezervarea acestei trăsături se datorează și suprapunerii parametrice dintre istroromână și croată. În final, reluăm argumentele împotriva ideii că interpolarea se datorează contactului lingvistic:

(a) atât în româna veche, cât și în istroromână, interpolarea este nespecializată, diferite tipuri de constituenți putând apărea în spațiul dintre auxiliar și verbul lexical și dintre cliticul pronominal și verbul-suport;

(b) interpolarea nu apare numai la vorbitorii bilingvi care folosesc, pe lângă istroromână, și croata, ci și la vorbitorii a căror a doua limbă este engleza (vezi exemplele (4k), (4l));

(c) studiul textelor paralele istroromâno-croate arată că structurile cu interpolare din istroromână au un tipar identic cu al celor din croată numai în jumătate dintre

situații; în rest, apar diferențe semnificative, adesea corelate și cu alte trăsături morfosintactice specifice fiecărei limbi, de exemplu preferința pentru forme verbale sintetice sau analitice, poziția cliticelor (vezi (i)–(vi)).

Ca și pentru româna veche (Nicolae 2015), aplicarea testelor pentru nivelul de ridicare a verbului în istroromână arată că verbul se ridică la un nivel inferior (atât româna veche, cât și istroromâna sunt, în aceste structuri, limbi cu *low verb movement*). Datele prezentate în acest articol confirmă testele sintactice (Dragomirescu și Nicolae 2016): (a) verbul lexical apare la dreapta adverbilor identificate de Cinque (1999) ca marcând limita superioară a domeniului lexical (4g,l, 5c, 8a, 17a), la dreapta subiectului (4a,b,c, 8a, 20a, 23a) și la dreapta cuantificatorilor flotanți ca *toți* (4d); (b) istroromâna permite un tip special de elipsă verbală legitimată de auxiliar, specifică limbilor cu deplasare joasă a verbului (4i).

CORPUS

A. ISTROROMÂNĂ

- AD = *Mărturia unui istroromân: profesorul Antonio Dianich*, în *Orizonturi culturale italo-române*, IV, 7–8, 2014 (http://www.orizonturiculturale.ro/ro_studii_Antonio-Dianich.html)
- AK = August Kovačec, 1998, *Istrorumunjsko-hrvatski rječnik (s gramaticom i tekstovima)*, Pula.
- TC = *Texte istroromâne* culese de Traian Cantemir, București, Editura Academiei, 1959.

B. ROMÂNĂ VECHE

- CC¹.1567 = Coresi, *Tâlcul Evangheliilor*. Ed.: Coresi, *Tâlcul evangheliilor și Molitvenic românesc*, ed. V. Drimba, București, Editura Academiei Române, 1998, p. 31–187.
- CC².1581 = Coresi, *Evanghelie cu învățătură*. Ed. S. Pușcariu, Al. Procopovici: Diaconul Coresi, *Carte cu învățătură (1581)*, vol. I, *Textul*, București, Socec, 1914.
- CCat.1560 = Coresi, *Catehism*. Ed. Al. Roman-Moraru, în I. Gheție (coord.), *Texte românești din secolul al XVI-lea*. I. *Catehismul lui Coresi*; II. *Pravila lui Coresi*; III. *Fragmentul Todorescu*; IV. *Glosele Bogdan*; V. *Prefețe și Epiloguri*, București, Editura Acadmiei Române, 1982, p. 101–105.
- CS = *Codex Sturdzanus*. Ed. Gh. Chivu, București, Editura Academiei Române, 1993, p. 237–300.
- CV.1563–83 = *Codicele Voronețean*. Ed. M. Costinescu, București, Editura Academiei Române, 1981, p. 229–400.
- FT.1571–5 = *Fragmentul Todorescu (Carte de cântece)*. Ed. I. Gheție, în I. Gheție (coord.), *Texte românești din secolul al XVI-lea*, I. *Catehismul lui Coresi*; II. *Pravila lui Coresi*; III. *Fragmentul Todorescu*; IV. *Glosele Bogdan*; V. *Prefețe și Epiloguri*, București, Editura Acadmiei Române, 1982, p. 336–343.
- PH.1500–10 = *Psaltirea Hurmuzaki*, ed. I. Gheție și M. Teodorescu, București, Editura Academiei Române, 2005.
- PO.1582 = *Palia de la Orăștie*. Ed. V. Pamfil, București, Editura Academiei, 1968.
- Prav.1581 = *Pravila ritorului Lucaci*. Ed. I. Rizescu, București, Editura Academiei, 1971, p. 161–183.

BIBLIOGRAFIE

- Buridant 2000 = Claude Buridant, *Grammaire nouvelle de l'ancien français*, Paris, SEDES.
- Cinque 1999 = Guglielmo Cinque, *Adverbs and Functional Heads*, Oxford, Oxford University Press.
- Company Company 2006 = Concepción Company Company (ed.), *Sintaxis histórica de la lengua española, Primera parte: La frase verbal*, Volumen 1, Mexico, FCE, UNAM.
- Coteanu 1957 = Ion Coteanu, *Cum dispăre o limbă: istroromâna*, București, Societatea de Științe Istorice și Filologice.
- Dragomirescu 2013 = Adina Dragomirescu, *O schimbare parametrică de la româna veche la româna modernă în sintaxa formelor verbale compuse cu auxiliar*, în LR, LXII, 2, p. 225–239.
- Dragomirescu 2015 = Adina Dragomirescu, *Există trăsături slavone în sintaxa limbii române? Două studii de caz / Are there Slavonic Features in the Syntax of Romanian? Two case studies*, în *Diacronia* 1, 1 <http://dx.doi.org/10.17684/i1A3ro/>
- Dragomirescu, Nicolae 2016 = Adina Dragomirescu, Alexandru Nicolae, *Interpolation in old Romanian and Istroromanian*, comunicare prezentată la LSRL, Stony Brook, 31 martie – 3 aprilie.
- Gheție, Zgraon 1981 = Ion Gheție, Florentina Zgraon, *Despre așa-numitele formații premorfologice din limba română veche*, în SCL, XXXII, 2, p. 179–181.
- Giusti, Zegrean 2015 = Giuliana Giusti, Iulia Zegrean, *Syntactic protocols to enhance inclusive cultural identity. A case study on Istro-Romanian clausal structure*, în *Quaderni di linguistica e studi orientali/Working papers in linguistics and oriental studies*, 1, 117–138.
- Kovačec 1971 = August Kovačec, *Descrierea istroromânei actuale*, București, Editura Academiei.
- Kovačec 1984 = August Kovačec, *Istroromâna*, în: *Tratat de dialectologie română*, Craiova, Scrisul Românesc, p. 550–591.
- Ledgeway 2012 = Adam Ledgeway, *From Latin to Romance: Morphosyntactic Typology and Change*, Oxford, Oxford University Press.
- Ledgeway, Lombardi 2005 = Adam Ledgeway, Alessandra Lombardi, *Verb Movement, Adverbs, and Clitic Positions in Romance*, în *Probus*, 17, 1, p. 77–101.
- Maiden 2016 = Martin Maiden, *Romanian, Istro-Romanian, Megleno-Romanian, and Aromanian*, în: Adam Ledgeway, Martin Maiden (eds), *The Oxford Guide to the Romance Languages*, Oxford, Oxford University Press, p. 91–125.
- Martins 2002 = Ana-Maria Martins, *The Loss of IP-Scrambling in Portuguese: Clause Structure, Word-Order Variation and Change*, în: David Lightfoot (ed.), *Syntactic Effects of Morphological Change*, Oxford, Oxford University Press, p. 232–248.
- Mensching 2012 = Guido Mensching, *Parameters in Old Romance word order*, în: Charlotte Galves, Sonia Cyrino, Ruth Lopes, Filomena Sandalo, and Juanito Avelar (ed.), *Parameter Theory and Linguistic Change*, Oxford, Oxford University Press, p. 21–42.
- Moldovanu 1969 = Dragoș Moldovanu, *Influențe ale manierismului greco-latin în sintaxa lui Dimitrie Cantemir: hiperbatul*, în: I. Gheție (coord.), *Studii de limbă literară și filologie*, București, Editura Academiei, 25–50.
- Moldovanu 1977–1978 = Dragoș Moldovanu, *Formațiile premorfologice din limba română veche*, în *Anuarul de lingvistică și istorie literară*, XXVI, Iași, p. 45–69.

- Nicolae 2015 = Alexandru Nicolae, *Ordinea constituenților în limba română. O perspectivă diacronică. Structura propoziției și deplasarea verbului*, București, Editura Universității din București.
- Nicolae și Niculescu 2016 = Alexandru Nicolae, Dana Niculescu, *Pronominal Clitics: Clitic Ordering, Clitic Clusters*, în: Gabriela Pană Dindelegan (ed.), *The Syntax of Old Romanian*, Oxford, Oxford University Press, p. 52–70.
- Poletto 2006 = Cecilia Poletto, *Parallel phases: a study on the high and low left periphery of Old Italian*, în: M. Frascarelli (ed.), *Studies in Generative Grammar*, Berlin, Mouton de Gruyter, p. 261–294.
- Poletto 2014 = Cecilia Poletto, *Word order in Old Italian*, Oxford, Oxford University Press.
- Poole 2007 = Geoffrey Poole, *Interpolation and the Left Periphery in Old Spanish*, în: Miri Hussein, Marina Kolokante, Clare Wright (eds), *Newcastle Working Papers in Linguistics*, 13, p. 188–216.
- Sârbu 1998 = Richard Sârbu, *The Istro-romanian dialect today*, în Richard Sârbu, Vasile Frățilă, *Dialectul istroromân*, Timișoara, Editura Amarcord, p. 35–42.
- Sitaridou 2012 = Ioanna Sitaridou, *A comparative study of word order in Old Romance*, în *Folia linguistica*, 46, 2, p. 553–604.
- Vasilu, Ionescu-Ruxăndoiu 1986 = Emanuel Vasilu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, *Limba română în secolele al XII-lea – al XV-lea (fonetică – fonologie – gramatică)*, București, Tipografia Universității din București.
- Zafiu 2016 = Rodica Zafiu, *The syntax of moods and tenses*, în: Gabriela Pană Dindelegan (ed.), *The Syntax of Old Romanian*, Oxford, Oxford University Press, p. 14–52.
- Zegrean 2012 = Iulia-Georgiana Zegrean, *Balkan Romance: Aspects of the Syntax of Istro-Romanian*, teză de doctorat, Universită Ca'Foscari Venezia.

AN OLD ROMANIAN SYNTACTIC FEATURE PRESERVED
IN ISTROROMANIAN: INTERPOLATION

(Abstract)

Interpolation (i.e. the possibility to place different constituents between the auxiliary and the lexical verb or between the pronominal clitic and the verb) is attested both in old Romanian and in Istroromanian. In this paper, we claim that Istroromanian interpolation is an archaic phenomenon preserved from old Romanian and it is not due to linguistic contact with Croatian. By analysing parallel texts in Istroromanian and Croatian, we show that interpolation is possible in both languages, but the patterns are often different. Hence, we put forth the hypothesis that the preservation of interpolation in Istroromanian, a feature shared with old Romanian, was also supported by *parameter overlapping*, i.e. as far as interpolation is concerned, a similar parametric option is available both in Istroromanian and in Croatian. The data presented in this paper also support the idea that, similarly to old Romanian, Istroromanian presents instances of low verb movement.

Cuvinte-cheie: interpolare, istroromână, română veche, contact lingvistic.

Keywords: interpolation, Istroromanian, old Romanian, language contact.

*Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”
al Academiei Române, București, Calea 13 Septembrie nr. 13
Universitatea din București, Facultatea de Litere
București, Str. Edgar Quinet nr. 5–7
adina_drag@yahoo.com
nicolae_bibi@yahoo.com*